
«Λεωφορείον ο Πόθος», στο West End.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ Η ΑΥΓΗ, Παρασκευή 31 Ιανουαρίου 1997,
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ, Της Βίκυς Θεοδωροπούλου

Η Blanche Dubois της Jessica Lange

Στο Theatre Royal Haymarket, ένα παγωμένο βράδυ της προηγούμενης εβδομάδας, συναντήσαμε εντελώς τυχαία, την νιότη της καρδιάς μας. Κι αυτή τη συνάντηση τη χρωστάμε σε μια εξαιρετική ηθοποιό που επί τρεις ολόκληρες ώρες μας έκανε να ξεχάσουμε πως λεγόταν Jessica Lange.

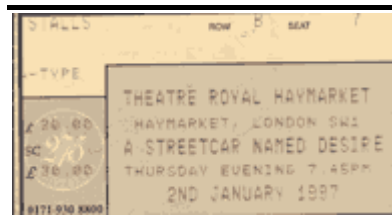

Όταν το Λεωφορείον ο Πόθος ανέβηκε για πρώτη φορά στην Νέα Υόρκη το 1947 σε σκηνοθεσία Ηλία Καζάν, με την Jessica Tandy ως Blanche Dubois και τον Marlon Brando ως Stanley Kowalski, κερδίζοντας το Βραβείο Θεατρικών Κριτικών και το Βραβείο Pulitzer, ο Tennessee Williams έλεγε για την Blanche Dubois ,
“...όταν την σκέφτομαι, η Blanche μοιάζει με τη νιότη της καρδιάς μας που πρέπει να παραμεριστεί για επίγειους λόγους: ποίηση, μουσική, τα πρώτα απαλά συναισθήματα, που δεν αντέχουμε να ζήσουμε μαζί τους κάτω από το δυνατό φως μιάς γυμνής λάμπας που είναι το παρόν».

Στο Theatre Royal Haymarket, ένα παγωμένο βράδυ της προηγούμενης εβδομάδας, συναντήσαμε εντελώς τυχαία, την νιότη της καρδιάς μας. Κι αυτή την συνάντηση την χρωστάμε σε μια εξαιρετική ηθοποιό που επί τρεις ολόκληρες ώρες μας έκανε να ξεχάσουμε πως λεγόταν Jessica Lange. Μας συστήθηκε ευθύς εξαρχής ως Blanche Dubois, κι αυτό ήταν το εύκολο. Το δύσκολο ήταν να ξεχάσουμε πως οι περισσότεροι είχαμε τρέξει για να δούμε στη σκηνή την Jessica Lange και όχι για να συναντήσουμε την Blanche Dubois. Χρειάζεται βέβαια μια κρίση ειλικρίνειας για μια τέτοια ομολογία. Πάντως, ακόμα κι ο παγωμένος αέρας που έφερναν οι -10 βαθμοί στην νυχτερινή Haymarket μαζί με τον απόηχο της παράστασης, βοηθούσε και τους πλέον δύσπιστους να πιστέψουν πως κάλλιστα, μια Blanche Dubois μπορεί να διαθέτει σφιχτές γάμπες, εξαιρετικά θηλυκό κορμί και βραχνή αισθησιακή

φωνή, ακόμα κι αν όλα αυτά θυμίζουν έντονα την Jessica Lange.

Ποιός άλλωστε μας έχει πεί πως οι ευαίσθητοι άνθρωποι είναι άσκημοι και άκομποι; Ο Tennessee Williams πάντως δεν το είπε ποτέ. Αντίθετα, μεταχειρίστηκε πάντα τους ήρωές του σαν εύθραυστες μινιατούρες ενός γυάλινου κόσμου. “Η αδελφή μου κι εγώ βάψαμε όλα τα έπιπλα της άσπρα. Κρέμασε άσπρες κουρτίνες στο παράθυρο, και στα ράφια του δωματίου έστησε με προσοχή πολλά γυάλινα πραγματάκια που τα αγαπούσε ιδιαίτερα”, έλεγε το 1944, τη χρονιά που ανέβηκε στο Cleveland η πρώτη του μεγάλη επιτυχία, Ο Γυάλινος Κόσμος. “Όταν έφυγα απ το σπίτι, κάμποσα χρόνια αργότερα, αυτό το δωμάτιο θυμόμουν πολύ έντονα και πολύ ζωντανά όταν έφερνα στη μνήμη μου την οικογενειακή μας ζωή στο Σαίντ Λούις. Ειδικά τα μικρά γυάλινα στολίδια στα ράφια. Τα πιο πολλά ήταν μικρά γυάλινα ζωάκια... Στεκόντουσαν εκεί για λογαριασμό όλων των μικρών και τρυφερών πραγμάτων που ελαφραίνουν την ζωή και την κάνουν υποφερτή για τους ευαίσθητους”. Για όσους απο μας το αγνοούν, η Ρόουζ ήταν η αδελφή του Tennessee Williams. Η Ρόουζ ήταν αυτή που φόβιζε τη μητέρα τους με τις σεξουαλικές της φαντασιώσεις κι έτσι, πέρασε τη ζωή της μπαινοβγαίνοντας στα ψυχιατρεία. “Αυτή”, έλεγε ο Tennessee Williams μιλώντας για τη μητέρα του, “έδωσε την άδεια να της κάνουν λοβοτομή, όταν εγώ έλειπα.... είχε πανικοβληθεί γιατί, όπως είπε, η αδελφή μου είχε αρχίσει να ξεστομίζει λέξεις με τέσσερα γράμματα. Κάντε οτιδήποτε, έλεγε. Μην την αφήνετε όμως να μιλάει έτσι”.

Η Blanche Dubois ήταν αυτή που φόβιζε τον Stanley Kowalski. Μια πολύ ωραία γυναίκα ντυμένη με αέρινες νταντέλες που διατάρασσε τις ισοροπίες μιας καλά οργανωμένης καθημερινότητας. Μιας καθημερινότητας που είχε μια θέση για τον καθέναν, αρκεί ο καθένας να διέθετε γνωστά και όχι αναγνωρίσιμα χαρακτηριστικά. Το αναγνωρίσιμο, αντίθετα με το γνωστό που συχνά μπορεί να βιώνεται χωρίς εξηγήσεις, προϋποθέτει τη δυνατότητα ερμηνείας συμβόλων, κωδίκων ή σημαδιών. Και δεν θα περίμενε κανείς πως ο κόσμος του Kowalski, το δυνατό φώς μιας γυμνής λάμπας, θα

μπορούσε να αναγνωρίσει - να επιτύχει δηλαδή την "εξ αγνοίας εις γνώσιν μεταβολή" όπως έλεγε ο Αριστοτέλης - και να κάνει διάκριση μεταξύ ευαισθησίας και ψύχωσης. Κάθε ευαίσθητος είναι ψυχωτικός και κάθε ψυχωτικός έχει μια θέση στο ράφι του δωματίου που τα έπιπλα είναι βαμμένα άσπρα.

Η Jessica Lange έκανε το θεατρικό της ντεπούτο στην Ευρώπη, αποδεχόμενη την πρόσκληση του Peter Hall να ερμηνεύσει την Blanche Dubois στο West End και, αναμφισβήτητα, κέρδισε τις εντυπώσεις. Η έκπληξη δεν ήταν αυτή. Αλλωστε η Jessica Lange ερμηνεύει για τρίτη φορά στη θεατρική της ζωή την Blanche και γνωρίζει πολύ καλά τη δύναμη και τις δυσκολίες αυτού του ρόλου.

Η έκπληξη ήταν πως η Jessica Lange κατάφερε να ερμηνεύσει εξαιρετικά μια Blanche που, εν έτη 1997, αν την χαρακτηρίσεις χαρακτηρίζεις κι αν την αναγνωρίσεις, της μοιάζεις. Μεταξύ μας, πολύ ενδιαφέρουσα κοινωνική εξέλιξη, 50 χρόνια μετά το γράψιμο του έργου.

Η Jessica Lange όμως κατάφερε να ερμηνεύσει και μια Blanche που δεν έχει φύλο. Και βέβαια, σ αυτό το σημείο αναγνωρίζει κανείς το μεγαλείο του συγγραφέα που δίνει έναν καιριο ρόλο στον Mitch, αλλά και την δεξιοτεχνία του ηθοποιού Christian Burgess που ερμήνευσε τον ρόλο του Mitch στην παράσταση του Haymarket. Γιατί η Blanche και ο Kowalski είναι ρόλοι που έτσι ή αλλιώς δεν περνούν απαρατήρητοι στο Λεοφωρείον ο Πόθος. Ο Mitch όμως μπορεί εύκολα να περάσει απαρατήρητος, καθώς καθρεφτίζει την αχίλλειο πτέρνα του συγγραφέα κι αυτό, για όσους λίγο γνωρίζουν, είναι το πιο ευαίσθητο σημείο ενός κειμένου.

Ο Tennessee Williams που το '47, λίγο πριν τελειώσει το Λεωφορείον ο Πόθος, γνώρισε τον Φράνκ Μέρλο και έζησε μαζί του ως το '53 που ο Μέρλο πέθανε, συνέχισε να γράφει ως τα τελευταία χρόνια της ζωής του, αν και απο τότε τα έργα του κατέβαιναν ύστερα απο 29, 25, 14 ή και μόλις 8 παραστάσεις. "Έχω πλήρη συνείδηση της πτώσης της δημοτικότητάς μου", έλεγε τότε. "Αλλά δεν μου επιτρέπω να σταματήσω.... Για μένα, ήταν θεία Πρόνοια το ότι έγινα καλλιτέχνης, ήταν μια εξαιρετική Πρόνοια το ότι μπόρεσα να στρέψω τις οριακές μου ψυχώσεις προς την δημιουργικότητα. Η αδελφή μου η Ρόουζ δεν το κατάφερε αυτό. Έτσι συνεχίζω να γράφω. Είμαι μερικές φορές ευχαριστημένος μ

αυτό που κάνω. Για μένα, αυτό είναι αρκετό”.

Η Jessica Lange, μια Blanche Dubois που απλώς δεν μπόρεσε να στρέψει τις οριακές της ψυχώσεις προς τη δημιουργικότητα, μας θύμησε το στίχο που έγραψε το 1950 η Ρίτα Μπούμη Παπά στο ποίημά της Ελλη Λαμπέτη, “βαριά να μ αγγίξουν δεν αντέχω ούτε στ όνειρο”. Και τι πειράζει που μαζί μ αυτό συζητήσαμε και για την ηλικία της, τη φωνή της και το υπέροχο θηλυκό κορμί της; Μήπως εμείς δεν ταξιδεύουμε μέσα σε ένα Λεωφορείον ο Πόθος;
